

Nemzeti Társalkodó

November 17dik napján 1835.

S z a b á l y o k

mellyek szerént az ángol parlament' alsó-házában a' vitatások és szótatolások esnek.

(folytatás).

Az indítvány gyakran elvetendővé tétetik, mikor a' jobbítás által igen élessé lesz.

Az indítvány ellenzője néha olyan jobbítást javall, mely által az annyira keményé válik, hogy a' kamara nem fogadhatja el; de az a' mód nem mindenkor fogantatos. 1780ban Downing úr ezt a' nevezetes indítványt tette: „A' kamarának az a' vélekedése, hogy a' korona befolyása nagyra nevedett, még mind nevedik, és hogy azt kisebbiteni kell.“ Dundas úr, akkor lord és scotziai ügyvéd, azon czállal, hogy az indítványt elvetesse, javallotta ezen szók után: „a' kamarának az a' vélekedése“ — tétessék; „szükség lenne most kijelenteni, hogy a' korona befolyása 'sat.“ De ezen jobbítás az eredeti indítvány pártolójit éppen nem rettentette-el, sőt nagy tűzzel fogták-
Második fél-esztendő. 20

fel azt, 's az ilyen módon megkeményített indítvány, kamara határozattá vált.

Más mód az indítvány megsemmisítésére, oly jobbitást javallani, mely annak veszedelmeit terjeszti elő.

Néha olyan jobbitások is javallatnak, melyek által az indítvány hijányai, 's veszedelmes pontjai úgy felfedeztetnek, hogy a' kamarának lehetetlen azt elfogadni. Így tételt egykor azon indítvány, mely által párijai kivántattak mind azon leveleknek, melyeket az admirális lordjai valamely tengeri tiszthez írnak, — jobbitásul javallatott a' következő szavak' hozzá tétele: „mely levelek rendeléseket foglalnak magokban, vagy olyan rendeléseket illetnek, melyek még léteznek, és telyesedésbe nem mentek.“ — Ezen jobbitás keresztül menvén, az eredeti indítvány természetesen, és köz megegyezéssel elesett.

Két mód a' szózatok bé gyűjtésére.

Minden indítvány feletti szózatyaik a' tagoknak, következő módon szedétnek-bé: az elnök előadja a' kérdést egész kiterjedésében; 's azután hozzá teszi: „azok, kik ezen értelemben vannak mondjanak igen t.“ Erre mind azon tagok, kik az indítvány mellett nyilatkoznak töstént igen t mondanak. Azután ismét mondja az elnök: a' kik ezen értelemben nincsenek mondjanak nem e-t, melyre azon tagok nem e t mondanak.*).

*). *A' felsőházban a' perek nem igen-nel*

A' szózatok zaijából itéli-meg az elnök melyik részen vagyon a' többség, 's a' szerint pronuncziál. De ha valamelyik tag nincs megelevedve az elnök kijelentésivel, 's azon van hogy a' kamara két részre oszoljon-meg, szinte soha se áll ellent annak a' kamara.

A' kamara megoszlása következő módon történik:

Az egyik vélekedés' pártolóji kimennek a' teremből, az ellen vélekedésen lévők benn maradnak; 's mindenik részről két tag választatik-ki, a' maga részén lévők szózatyaik' megszámlálására. Ezek, kik felszámlálóknak neveztetnek, megjelentik az elnökök a' számot, ki is azt a' gyűlésnek tudtára adja.

Vannak szabályok annak meghatározására, melyik fél mennyen-ki a' teremből, az igent vagy nem-et mondók-e? — Mikor a' kamara biztossággá változott által, a' szózatolás nem a' teremből való kimenetellel, hanem csak annak két ellenkező oldalára való állással esik meg.

Minden jelen lévő tagnak szózatolni kell.

Minden tagnak, ki a' kamara' megoszlásakor jelen van, szózatolni kell, és senki-nek sem engedődik-meg neutralisnak maradni, vagy a' parlamentből kimenni.

és nem-mel; hanem tettzik vagy nem tettzik szókkal szózatolnak.

Az elnökről. Micsoda esetben eldöntő az ő szózatya. Micsoda esetben szólhat a' vitatáshoz. Miért nem köteles soha is szózatolni.

Az elnöknek nincs jusa szózatolni, hanem ha a' szózatok egyenlők; 's akkor az ő szózatya eldöntő, sőt a' vitatásba se szólhat soha belé, kivéven ha a' rendről, vagy a' kamara' tanácskozási gyakorlatáról akar na tenni világosításokat. — Ebben az esetben megelégszik a' kamarai rendet előadni, de soha semmiféle vitatásba bele nem ereszkedik. Csak ugyan mikor a' kamara biztossággá változott által, az elnöknek is nem csak vitatásra, hanem a' szózatolásra is joga van. Ezt mind az által ritkán teszi, 's a' kamara megoszlása' esetében egyedül neki van szabadsága a' maga helyére ülni. Az ok, miért az elnök bizonyos esetekben nem szózatolhat, minden esetben pedig szózatját megtagadhatja, abban áll, hogy ilyen módon semmi indító oka nem lehet magát valamelyik párt-hoz adni, 's a' legszorosabb részre nem hajlást gyakorolhatja.

A' pérek kamarája' elnökéről. Miért beszélhet és szózatolhat az, 's az ő szózatya miért nem eldöntő.

A' pérek' kamarájába, hol az elnök rendszerént egyik a' király ministerei közzül, mint hogy ez a' hivatal a' lord cancellárt, vagy a' lord nagy pecsét-ört illeti, 's következőleg a' ministeri részhez tartozónak né-

zetik, van joga az elnöknek beszélni, 's á' kérdés felett szózatolni. Erre nézve csak ugyan pérnek kell lenni (többszire az is); ha a' szózatok számba vételekor, azok egyenlőknek találtnak, az indítvány nem fogadódik-el, hanem okvetetlen elvettetettnek tekintetik.

Az úgy nevezett „állandó rendszabály“ tekintetéből keletkező joga minden tagnak.

Ha a' kamara a' maga tanácskozási gyakorlatára nézve valamely általános végzést hozott, melyet „állandó rendszabálynak“ neveznek, minden tagnak — minden időben — meg van az a' személyes joga, hogy ezen rendszabály követését megkivánhassa, minden az iránti indítvány, vagy a' kamarához tett kérdés nélkül.

Állandó rendszabály a' kamarát formálható tagok' minimumára nézve.

Ilyen törvény p. o. a' kamarában az, mi szerént semmi tárgyat nem lehet tanácskozás alá venni, ha 40nél kevesebb tag legyen jelen. A' kamara gyűlésének azonnal el kell halasztódni; 's törvény szerént az elnök, kinek előlülése nélkül semmihez se lehet fogni, semmi tárgyat nem vétethet elő, míg a' kamarába 40 tag nem találtnak. De ha a' munkálatok' folyta alatt szállott 40nél kevesebbre a' szám, úgy folyhat a' tanácskozás, a' mi gyakran meg is esik, kivált kevésbé fontos tárgyakban; ha pedig valamely

tag a' gyűlés megszámllálását kívánnya, annak azonnal meg kell esni, 's ha úgy talál-
tatik, hogy a' jelen lévők kevesebben van-
nak negyvennél, töstént előzlik.

Állandó rendszabály idegenek bé-
nem bocsátása iránt. Eset, melyben
az telyesedésbe megyen.

Egy más állandó rendszabály az, hogy
a' vitatások' folyta alatt, egy idegen se le-
hessen jelen a' kamarában. Ezt a' törvényt
ugyan ritkán tartják meg; de azért minden
tag különösön is, és minden időben annak
szoross megtartását kívánhattya; 's az ide-
geneknek töstént mind ki kell küldetni a'
kamarából, a' nélkül, hogy szükség lenne
a' kamarának az iránt határozatot hozni.
Mind az által igen ritkán történik az meg,
kivévéen ha valamely idegen, azt a' szabad-
ságot venné magának, hogy tapsoljon, füt-
tyentsen, vagy más lármát csináljon, mely
által a' gyűlés munkálódása megzavartatnék.

Különböző eszközök, melyek ál-
tal a' követek' kamarája, a' végre-
hajtó hatalomra befolyást gyakorol.

Jóllehet az alsóház theoritice véve, csak
törvényhozó test, vagy is inkább része an-
nak, még is különböző eszközök által béfo-
lyást szerez magának a' végre-hajtó hatalom-
ra p. o.

1) Különös czélokra való köl-
tség megtagadás.

1). Megtagadása által azon summáknak,

melyek az alsóháztól helybe nem hagyott
 célokra fordítatnak, p. o. vár erősítésekre,
 hajókra, katonaságra.

2). Megtagadása a' hadsereg fel-
 hatalmazásának (autorisatio).

2). A' hadi-sereg felhatalmazásának meg-
 tagadása által; mint hogy törvény ellen va-
 ló, békesség idején álló katonaságot tartani
 a' parlament' megegyezése, vagy a' katonák
 tartására szükséges esztendei költség' megá-
 dása nélkül. Ezen két tárgy rendszerént ré-
 sze ugyan azon billnek, mely zendülési ac-
 tának (mutiny act) nevezetik, 's a' melynek
 ereje nem többre csak esztendőre terjed-ki;
 következésképpen, ha ezen acta meg nem uj-
 jittatnék, minden katona büntetés nélkül o-
 da hagyhatná a' katonaságot.

3). A' segedelmek feltételes meg-
 tagadása.

3). Megtagadása által a' segedelmeknek,
 akár bizonyos esetben, akár míg maga vi-
 seletét a' király, valamely, a' kamarának ked-
 vetlen pontokban meg nem változtattya, mi
 ugyan kinyilatkoztatik, de határozattá soha
 nem válik.

4). A' kamara által hozatott, 's
 a' király eleibe terjesztett határozatok.

4). Az által, hogy határozat szerént va-
 lamely megesett dolgot hibáztat, vagy elé-
 adja mit kellett volna cselekedni: mely ka-
 marai határozat néha a' királlyal adressében
 közöltetik, vagy pedig azon kamarai tagok-

ra, kik a' király titkos tanácsához tartoznak bizatik, hogy ő Felségét az iránt értesítsék.

Két példa, mikor a' kamarának semmi bizodalma sincs a' ministere-
rekben.

Néha a' kamara egész nyilvánossággal kifejezte, hogy semmi bizodalma nints a' király ministereiben. Néha pedig még tovább ment, 's felírásban a' ministerek elbocsátását kérte a' királytól.

Eset, midőn a' király az adres-
sére nints tekintettel. A' ministerek'
felelet alatti létek.

A' király; éppen nem köteles a' kamara felírásának eleget tenni; de ha kérését megtagadná, azon esetre a' kamara, vagy

1) a' ministereket a' pérek kamarájánál bévádolná azért, mivel ők tanácsolták a' királynak ezen megtagadást, vagy valamely más magokviseletekért; mert az angol alkotmánynak fő elve, hogy a' király nem hibázhat. Alig van egy tett; mely csupán a' királytól származnék, 's a' mellyről vagy egyik vagy másik minister felelettel ne tartoznék, mivel valamint a' theoriában, úgy a' praxisban is feltevődik, hogy a' király nem hibázhat: 's ennél fogva az ő neve alatt történt rosznak inditói szabadságokkal, vagyonokkal, és életekkel tartoznak arról felelni. — vagy

2) a' kamara; ezen megtagadásért, az egész kormány folyását megakasztaná, az ál-

tal, hogy a' segedelmeket megtagadná. Ebben az esetben a' királynak, vagy más ministereket kell felvenni, vagy a' parlamentet eloszlatni, a' mi valósággal nem egyéb mint a' néphez való apellatio, 's következésképpen a' szerént, a' mint a' nép maga képviselőinek, vagy a' királyi ministereknek hibáztatná, vagy hagyná helyben magokviselését, maradna az új kamara is a' réginek magaviseletéhez hiv, vagy követne azzal ellenkező utat. —

A' parlament eloszlatása által a' minister ellen indított vád nem enyészik-el.

A' kamara' eloszlatása mindazáltal nem oldja-fel a' ministert az ellene indított vádalól: ez — forma szerént megállítottatott 2dik Károly alatt, ministerének gróf Denbighnek, később Leedszi herczegnek nevezetes bévádoltatása alkalmával.

A' Királynak semmi módja nincs ezen bévádlásnak ellene állani.

A' királynak teljeséggel nem áll hatalmában, hogy a' vádat az utolsó ítélet hozatala előtt, elenyésztethesse; hanem azután élhet a' megkegyelmezés jogával.

A' parlamenti tagok kiváltságai. Polgári törvénykezésekben nem tartóztattathatnak-le.

A' parlamenti tagok' kiváltságai abban állanak, hogy polgári ügyekben, sem az ülés alatt, sem annak elhalasztása előtt és ut-

tán, 40 napokig nem tartóztattathatnak le; a' mi valósággal a' parlament' egész idejére kiterjed, mivel az soha is 80 nappal egymás után továbbra nem halasztódik-el.

Csak a' parlamentnek tartoznak felelettel arról, mit a' parlamentbe szóllottanak, vagy tettek.

Allanak továbbá a' vitatási szabadságban. A' parlamenti tag, sem az ország' akármely törvényes hivatalától, sem mástól akárhol is, felelet alá nem vonattathatik az iránt, mit a' parlamentben mondott vagy tett, hanem csak magától a' parlamenttől; sőt még akkor sem, midőn fontos okok lennének azt tenni. Ezen kiváltság oly fontosnak tartatik, hogy az a' jussok actájának (Bill of Rights) egy pontyát teszi, és hogy minden ujj parlament megnyittásakor, ezen kiváltságokat az elnök, magának a' királynak jelen létében, nyilvánosan megkiványa.

A' kamara törvényhatósága maga tagjai felett.

Minden tag csakugyan a' kamarától, melyben valami büntetésre méltót szóllott, megbüntettethetik, 's ez a' büntetés áll vagy megfeddésben, vagy fogságra tételben *) vagy

*) *A' melly személy a' kamara rendeléséből tétellett fogságra, csak addig ül benne, mig a' kamara gyűlése tart. Melly pillantatban a' parlament bérekesztetik, legottan kérheti az elzártt személy szabadon bocsáttatását.*

még a' kamarából való kirekesztésben is; de a' kamara sem büntetheti-meg egy tagját is szavaiért, ha azok töstént fel nem vétettek, és hibául ki nem tétettek.

A' követek kamarája' féltékenysége függetlensége fenntartása iránt.

Az alsóház, függetlensége' tekintetéből, olly féltékeny, nem csak a' király, hanem a' felsőház iránt is, hogy soha egyiknek sem engedi-meg, hogy tudhassa, sem a' billt, sem semmi más tárgyat, mellyel a' kamara foglalatatoskodik; sem a' szózatokat, sem a' tagok által tartott beszédeket; ezt úgy tekintené az, mint kiváltságainak nyilvános megsértését. —

Hogy nyilatkozik ki ezen féltékenység az ülés' megnyitásakor.

Ezen féltékenységből következik, hogy m. u. az ülés megnyitásakor a' király mind a' két kamarához beszédet tartott, a' követek magok teremébe vissza térve, rendesen és mindenkor valami más tárgyat, p. o. valamelly bill' felolvasását, vesznek előbb elé, hogy sem a' király beszédjére való válaszról tanácskoznának.

A' követek kamarája felbosszankodása első Károly ellen, és miért.

Minden oktalán cselekedetei közzül első Károlynak, egy sem indította-fel a' nép-párt dühösségét inkább, mint az, midőn ő személyesen ment bé az alsóházba, hogy annak öt tagját, kik parlamenti magok visele-

tek által ötet megsértették, fogságra vitesse.

Mi a' parlament? Foglalatosságok, mellyek annak három részeitől vitetnek véghez, a' nélkül hogy parlamenti actusok lennének.

A' parlament mint tellyes, az az, a' törvényhozás három ágaiból álló parlament, csak annyiban bír hatósággal, mennyiben törvényeket alkot; de mindenik kamara foglalatzkodhatik több, csak azt illető tárgyakkal; mit gyakran is tészén. A' király, pérek, követek, gyakran befolyanak ugyan azon actusra, melly mind a' mellett nem parlamenti actus, minthogy egy külön testület' munkálati characterét hordozza magán.

Igy lesznek a' követek publicum delictumot illető vádban, melly *impeachment* név alatt esmeretes, vádlókká; a' pérek ítélő birákká; 's a' király mint felsőség, kinél van a' végre hajtó hatalom, végre hajtja az ítéletet, vagy kegyelmet ad. Hasonlóképpen a' király a' két kamarák adressére való választ, mint felsőség — mint végrehajtó hatalom — adgya, nem pedig mint törvényhozó test tagja.

Különös actusai mindenik kamarának.

Mind a' két ház gyakran követ-el különös actusokat, vagy az által, hogy a' végrehajtó hatalmat illető foglalatosságokba elegyedik; vagy az által; hogy ítélő székké változik által.

Miként elegyedik a' kamara a' végre hajtó hatalomba.

A' kamara vagy az által elegyedik a' végrehajtó hatalmat illető munkálathoz, hogy valami végzést hoz, vagy az által, hogy a' királyhoz adressét, felterjesztést, vagy vissza-írást küld. —

Határozatok, mellyek olly czéllal hozatnak, hogy más határozatokra alapul szolgáljanak.

Gyakran hoznak a' kamarák határozatokat csak oly czélből, hogy valamely következő munkálatra alapul szolgáljanak, p. o. egy béhozandó billre, vagy a' királyhoz teendő felterjesztésre, vagy vád alá vetésre.

A' határozatok sora' kifejtése.

Néha csak azon czélből hoznak határozatokat, hogy azokat következő határozatoknak alapjául tegyék; p. o. mikor a' gyűlés valamelyik tagja kívánja, hogy a' kamara egy általános vagy közönséges állitmányról (satz) végzést hozzon, melyből osztán ő egy következő határozat alkalmával, az általa felhozandó tárgyal egyben függő következményeket akar vonni. Illy esetekben megvárják, hogy az indítványt tevő minden következő határozatokat, mellyeket javallani szándékozik, az első határozat javallása előtt ki fejtsen; különben hozhatna a' kamara oly határozatot, mellynek vagy semmi haszna nem lenne, 's belőle semmi következmények nem vonattathatnának; vagy

pedig a' gyűlés' akarattyaival ellenkező intézkedésre vezetne. —

Kinyilatkoztató határozatok.

Néha hoznak a' kamarák határozatokat, mellyek következendő munkálatoknak alapul nem szolgálnak, így p. o. mikor a' kamara határozatot hoz annak kijelentésére, hogy valami különös esetben mit tart törvénynek.

Ezeknek czélja. — Nem birnak törvényes erővel, és miért?

Az illy kinyilatkoztató határozatoknak egyedüli czéljok, bizonyos cselekvés módot, vagy személyeket is, nevök megemlítése nélkül bírálat alá vetni, vagy a' kamara' illetén végzésében felhozott törvényt sértő rendelkezésnek elejét venni; mert az illyen határozatok nem esmertetnek-el elégségeseknek annak megállítására, mi legyen törvényes?, s az ítélő székek éppen nem tartják azokat kötelezőknek. Mindenik kamara valósággal külön törvényhozó hatalommal birna akkor, ha annak, mit az törvénynek jelelki, valóságosan is törvénynek kellene elősmértetni.

Esetek mellyekben a' kinyilatkoztató határozatok törvényes erővel birnak.

Csakugyan minden határozatok, a' választási törvény, a' tagok kiváltságai, a' kamarai gyakorlat; ha a' közönséges törvénnyel nem ellenkeznek, kötelezők, és az ország törvénye részének tartatnak. —

Köszönetek, mellyek a' kamarák által határozatnak.

Gyakran határoznak a' kamarák köszönetet egyes személyeknek, a' hazának tett fényes szolgálatokért. Így határozott mind a' két kamara köszönetet Elliot generalnak gibráltár hires oltalmáért. Hasonló határozatott rendkívüli esetekben nem csak a' hadi vezéreknek, hanem a' hajós sereg kapitányainak; sőt néha a' hajós legényeknek, és katonáknak is. —

Néha kevesebbé fényes, de azért éppen olyan fontos szolgálatokért is határozatott köszönet a' kamarák által; ilyen kijelentést tett p. o. az alsóház Howardnak a' fogházak körüli igen nevezetes vizsgálataiért.

Mily formában tétetnek-meg a' köszönetek.

Az ilő köszönetek az elnök által tétetnek, ki mindég a' kamara organuma. Ha az, kinek a' tisztesség rendeltetett, a' kamarának tagja, 's jelen van, az elnök végre hajtja a' köszönetet, midőn a' tag helyét elfoglalta. Ha pedig a' személy nem tartozik a' gyűlés tagjai közzé, vagy az országon kívül van, a' köszönet írásba jelentetik-ki. Ha a' köszönet valamely hajós sereg minden legényeihez határozatott: közöltetik az mindenik hajó kapitányával, ki azt a' maga legénységének tudtára adgya.

Megtiszteltetések, melyek a' ka-

maráktól, nevezetes emberek emlékezetére rendeltetnek.

Néha, megholt nevezetes emberek emlékezetére is megtiszteltetések rendeltettek a' kamaráktól; így határoztak lord Chátamnak közönséges temetési pompát; így Bayne Blair, és lord Manners Robert kapitányoknak emléket, mint a' kik Ostindiába a' hazájokért folytatott háboruba, dicsőségesen estek-el. — Néha felírást intézett az alsóház a' királyhoz, melyben jutalmat vagy megtiszteltetést kért magános személyeknek, a' haza iránt tett szolgálatajokért.

A' kamarák által határozottatott hibáztatás.

Néha a' kamarák határozata által, bizonyos egyes személy maga viselete hibásnak ítéltetik, vagy olyan személyek is, előre vétkeseknek jelentetnek ki, kik valamely, a' kamarák által nyilván kárhoztatott cselekedetet akarnának ide hátrább elkövetni. Így határozottatott-el 1782. martius 4kén az alsóházban, „hogy azok, kik az amerikai continensen egy megtámadó háborunak folytatását javasolnák, vagy kieszközleni akarnák, úgy nézetessenek mint a' király, és haza-ellenségei.“

Mód, a' parlamenti határozás' megsemmisítésére.

Egyetlen egy mód, melly által a' kamarák végzése megsemmisittetnek az, mi szerint azoknak a' lajstromból való kitörlése a' kamarák által meghatároztatik. (folyt. követ.)